

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Torat emet

Abraham Josua Heschel

עשוהי מהרבא, לשה

Lemberg, 625 = 1865

רוכז תשרפל שורד דוע

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9406

ישראל לריך למחות חלק הרע המכונה בשם עמלק אשר
 עמו בקרבו של אדם שכל זמן דורע עמלק ימ"ש בעולם
 אז כיון דהאדם ג"כ הוא עולם קטן : אז נמצא בוודאי
 בכל אדם כח עמלק וחלק הרע אשר מתעורר בכל פעם
 לחטוא את האדם וע"ז בא הזכירה בתורה. והנה כח של
 זרע ישראל אינו אלא בפה דסקול קול יעקב בתורה ובתפלה
 וכשארם יש לוכח זה ובו ער תמיד לבו להשי"ת אז אין שום
 רע יכול לשלוט בו. אבל כשארם מניח כח זה. ויסעו
 מרפידים שרפו ידיהם מן התורה מיד ויבוא עמלק ותיקף
 שורה הרע עמו. אך כשארם תופס עכ"פ מידת יראה
 להיות ירא מלפניו ית' לעבור על מצותו אז עכ"פ אינו בא
 לידי חטא וז"ש ואתה עיף ויגע שכח נחלש שרפו ידיהם
 מדברי תורה ועבדות השם וגם איך רח. וז"ש ולא ירא
 חלקים. וע"כ תזכור תמיד מאוד שלא יכשילך כח עמלק
 וז"ש עשה תמחה זכר עמלק שתמחה מלבבך שורש הרע
 ולכפות אותו תחת הטוב וז"ש והיה כאשר ירים משם ידו
 ר"ל כמו וע"כ ידו כשהלדיק מרים זה הכח ובבר ישראל
 אבל כשיניח זה הכח אז ח"ו ובבר כו' וע"כ לריך להחזיק
 בכח בתורה ובתפלה להכניע הרע תחת הטוב :

עמלק ר"ל אף שאדם הוא בדביקות גדול ולבו בו ער
 לעבודת השם. אעפ"כ לריך מאוד לזכור ולהשגיח על עולמו
 שלא יתן מקום לחלק הרע שבו : כי יליץ הילר עמו בקרבו
 ובלבו של האדם. ואף שהאדם סובר שהוא בדביקות עליון
 פזאוס יתעורר בו תאות היל"ר ולריך להשגיח ולמחות זכר
 הילר מלבו. אף שהאדם רבוק בקדושת שבת : כמו דמיון
 בורע ישראל דור המדבר שהיו דור ריעה וסיו אז במרדיו גדול
 ורחתה שפחה על הים וקבלו התורה מפי הגבורה ונפסקו
 מהם וזהמת הנפש רק שישו את שמו ית' במה שאמרו הים
 ה' בקרבנו אם אין ולא עשו עבירה רק שחטאו במחשבתו
 על מה שרצו לדעת מחיזה מקום נמשך עליהם השפעת השם
 ב"ה : אם ההנהגה היא עפ"י עילמית התחטוים ע"י המדוי :
 אז שם נשפצים מעולם העליון. המכוני בשם אין ויש
 בכאן שכל עמוק בביאור החטא הזה ואין כאן מקומו. אך
 עכ"פ היולא מצוה אף שהיו אז במרדניה גדולה מיד שחטאו
 בהסור המחשבה מיד ויבא עמלק ע"כ לריך האדם להשגיח
 על עולמו ולהכריז זכר עמלק שיושב בקרבו והסן :

עוד דרוש לפרשת זכור

במדרש זכור את אשר עשה לך עמלק. כתוב זכור
 את יום השבת לקדשו כו' יכול דשמי הזכירות
 שוין הם. וע"ז אמר שהע"ה אין לחכם עם הכסיל. אלא
 זה זכור לקדשו ולכבדו. וזה זכרו למחות ולאבדו : דשורם
 הדבר כך הוא דהתורה הזכיר אותנו על ד' זכירות שזכיר
 חמיד ה' דברים שהם עיקרי ושרשי האמונה והדת. אחד
 לזכור מעמד הר סיני שכל האיש ישראל לריך להיות דומה
 בעניו כאלו הוא צהר סיני לקבל את התורה. דבאמת
 יש עבר ועמיד. אבל בהקב"ה לא שייך זה. והוא בכל
 יום ונתן תורה לעמו ישראל וע"כ כן כשארם פותח איזה ספר
 ורואה ללמוד לריך לזכור מעמד הר סיני וכאילו הוא מקבל
 התורה מפי הגבורה : אז בא לידי אימנה ויראה כמו שניתני
 התורה ברתת ובזיע כדכתיב ויחרד כל העם אשר במחנה :
 ולריך שיהיה לאדם חרדה בכל רמ"ח איברים שלו הנקרא
 תמנה שכינה כמ"ש והיה מחניך קדוש הזכירה השני הוא
 זכור אשר עשה ד' חלקין למרים ר"ל כשארם מתבונן במעשי
 הלקין של מרים אשר בא לה עונש לה"ר שאמרה לטורין
 על ג"ש לפני שמו ית' כי הקב"ה אינו רואה פיקטורני על
 שום אדם לרע לפני השם רק לריך לשמור פיו ולשונו
 ושלא ידבר בהם רק טוב ולמשוך חסדים לעולם ולהוילא
 הטוב מן הסתום אל הגלוי ולקבוע הטוב בפה ולהכריע
 בלשון לריך כל חלקי הרע תחת הטוב. הזכירה הג' היא
 זכירת שבת שאדם לריך לקדש את יום השבת וכל ימי החול
 לריך אדם לזכור את יום שבת וללפות על קדושת שבת.
 וכמו ששינו חייב אדם לומר היום יום א' בשבת יום שני
 בשבת ולריך אדם לחבר קדושת שבת בכל יום ואח"כ זכיר

איתא בפרקי דר"א ובמדרש תנחומא כתיב זכור את
 יום השבת לקדשו. וכתוב זכור את אשר עשה
 לך עמלק. לזה זכור ולזה זכור. אלא למד"ל למך ששבת
 סעודה וזימן את האורחים נכנס התמחו לפניו מלא כל
 טוב אמר פלוגי אוסבי משקינא את התמחו אמר זכור פלוגי
 שונאי ואמרו לו אוסביו לזה זכרת. אמר להם זה
 זכרתי על תמחו מלא כל טוב. וזה על תמחו ריקס קך
 השבת זכור את יום השבת לקדשו ולכבדו כו' ובעמלק על
 שולחן ריקס תמחה את זכר עמלק מתחת השמים. והוא מלא
 ובהעיר לב ל' דהנה האדם הוא קומה שלימה והוא עולם קטן
 וכן כל עולם הוא בחי קומה (שלימה) וגם כוללת העולמות
 הם ג"כ קומה שלימה. והנה מוח הזכרון והחכמה הוא עול
 העליון קדוש ונורא כידוע, והנה אלא שבת טוב ויפה הדבר
 להעלות לעולם החכמה והזכרון בכדי לקדשו אבל אלא עמלק
 הרשע ח"ו להעלותי לעולם הזכרון. וזה היה קשה להמדרש
 והתירוצ ע"ז יובן ע"פ מה דאיתא בשם האשל הגדול מתי
 דוב בער מ"מ דק"ק מעזריטש על המשנה בפרקי אבות שבעה
 דברים בחכם וכו' וחילופיהן בגולם. וביאר הוא ז"ל דאית
 עלמא דאיכרי בצחי גולמא והוא עולם החכמה שהיא ויד
 כי ויד הוא רק נקודה קטנה ויוכל להצטייר כל אות שחלפה
 וזהו כוונת המשנה וחילופיהן היינו אם רואים להחליף אותה
 דברים מהדברים בגולם היינו לריך להעלות אותה הדבר
 להאי עלמא דאיכרי גולמא ומשם יוכל להחליפו עכ"ל ונבוא
 לבאר ולהרחיב קצת ולהסביר הדבר דהנה כל דבר שהוא
 בתואר ובצורה מן הצורות אי אפשר לו לקבל צורה אחרת
 לכן לריך לקלקל צורה שהיא ולעשות אותה גולם בלי שום
 חואר

בשמים סיון עד דלח ידע שאלא למעלה מן הרעם ולא יסר
 לו דעת מכרעת בין ארור המן וברוך מדרכי . ויבא לבחי'
 עלמא דאיקרי גולמא ושס יכול לעשות מדבר סיפוכו . אז
 כשיהיה על בחי' זו יכול לבטל כח הרע כיון שבא למדריגה
 למעלה מן הרעם והסן . וחסו כוונת הסירוף של המדרג
 על קושיחו למא' אנו מנביסין עמלק הרשע לעולם הקדוש
 למיח' הסכמה וסכרון . כי כיון שאנו זריכין לבטל כח וחקפו
 של הרשע לזה אנו זריכין להנביח אותו למעלה דאיחקרו
 גולמא ואז אנו יכולים למחות את זכרו ולשבר את
 חוקפו הרע . וחסו רומז על שולחן ריקס היינו שאנו
 זריכין שיחרוקן ויחקקו וימח שמו וזכרו וחקפו הרע ויחבטל
 והמשכיל יבין :

אמר

חז"ל משנכנס אדר מרבין בשמחה . דהנה הוא
 פלא בעיני רביס למא' כתיב בשמות שנקראו
 האבות והסבטים הטעם אשר קראו להו' השם האב אז האם
 ואזל יחק אביו כתיב ויקרא שמו ירק משמע מאת הקדוש
 ברוך הוא וברוך שמו והטעם על ידי לשון לחוק ונראה
 דהנה דבר המהווה מעו' ושמחה בעולם אינו בא רק מדבר
 המתהפך כמו שאנו רואים אס לבש אדם מלבושים הרואים
 לו אזי אין רואה ואין מביט וכאשר ילבש גבר שמלת אשה
 בפריס אז בחמונה אזי נעשה לחוק והיחול בעיני כל . וכל
 דבר שמשנה אדם ממנהבו הראוי זה לשמחה יחשב בזה
 העולם והנה הוא קולם מוצב ארצה וראשו מניע השמימא
 לעילא ולעילא לפני' שמו ית"ש הנכב' והנורא . דה"ס אלל
 עקרת יחק ה"ה דבר המתהפך שאברהם לבש בחי' יחק
 יסוד האש ונבורס' הדין בלתי רחמנות נגד ראו' ומדחו
 ויחק לבש מדת אברהם יסוד המיס שגשפך לארץ בחי' שפל
 ונבוה איש חסד לכל זה ה"ס שמחה לפניו ית' כל חידו' וכל
 טיבו ומזה נעשה לחוק לפניו כביכול ולזה נקרא שמו יחק
 ולזה נפלא בכוונת האר"י זלה"ס ויאמר יחק אל אברהם
 אביו ויאמר אבי . ר"ל שאתה בחינת אבי כי מקודם אנת
 חסד יסוד המיס . ויאמר הנני בני י"ל עתה אני בבחינתך
 והנה ה' מלך גאות לבש וכשעלה במחשבה לפניו ית'
 לברוא העולם אזי לבש את עלמו ית' בחי' ימין קדישין
 מספר גאות והנאות והגדולה לחי' העולמים אבל חלילה
 וחלילה להמלא גאות בברואיו הנאלים מתחת כסא כבודו
 ית' והשמחה לפניו בדבר המתהפך שהנאות העליון בא מתחת
 ועילא היינו מפני שגיי' אלו השמות שס ע"ב ושס אל' ב"ס
 הפסיקו בין לבושי דמלכותא ומתנווליים בין לבוש של המלכות
 ונעשה מת' מספר ר"ה למעלה ור"ה למטה כדוע ל"ח .
 וישראל בני אל' חי מנדל המדבקותם והתקשרותם מתחת
 לעילא בהאותיות והשמות הללו הקדושים . ומכניסים
 החיי' מלבוש עם השמות הקדושים לעילא ואז נגמר הלבוש
 הניאות ונעשה ת' ימין קדישין . ומכתירין את אלקי
 הנאות . והוד והדר לפניו . ועו' וחדוה במקומו . וחסו
 שמחה לפניו בלבושו שמקורו ושרשו לעילא בא התרוממותו
 מתחת

והוא יוכל לפשות ממנה אזה תואר שיראס ריע כלי
 כל זמן שהוא מתואר בנורו' ותוארו חי אפשר לו
 משמות ממנה תואר אחרת עד שזריך להחיות ולעשותו
 יבואר ג"כ סוד הווידוי דכשארס מעלה על זכרונו
 אשר קלקל ועיוות ומתחרט באמת ומודה ועוזב אז
 לו על ידי' זה כי מן החטא הוא שחטא חס ושלוס
 בבחינת ליור על ידי' ליופוי אותיות לפי עיני
 ההוא וכשמעלה על זכרונו למיח' הסכמה וסכרון
 אשתמי' בחטא פלוני בזה העלה את החטא לבחי'
 ובוה נמתקין אלו אותיות של חטא כשמחרט
 ובשיבה בחשובה שלימה ולועק במר נפס להש"י שיכפר
 לשון חרטה כמו וכתוב עליו בחרט אנוש והיינו שמחרט
 ונקמח אילו הצירופי' אותיות של החטא ההוא והוא
 שהעלהו לעלמא דאיקרי גולמא חסו בחי' נשא עון .
 ועד"ז נבאר קלת עיני פורים מה דאמרו בגמ' חייב
 לבסומי בפורי' עד דלח ידע בין ארור המן לברוך
 והנה לא תלינו בכל התורה כולה משתיית רוב יין
 דבר טוב ואדרבה תלינו להיפך אלל יין וכן כמה דברים
 הנס ה"ה על משתה היין והכתוב מכנה כאן עיקר
 ע"ש היין ולא על הלחם . אכן יסוד ומוכן הדברי'
 הוא דהנה המלכה אסתר הדיקת ה"ס זריכה בעת
 לבטל ולהשפיל גודל תקפו של המן הרשע אשר גידלו
 המלך לזה הסכימה הדיקת להנביח ולרומס אותו
 המעלות אשר אין למעלה הימנה עד שעשתה אותו שיה
 באמריה יבוא המלך והמן אל המשתה כי כל זמן שהי'
 ברעו' של מלך גדלות ושיחא המן לא היתה יכולה
 לו שום דבר כי הרעם מכרעת . ולזה היתה זריכה
 אותו להשוות אותו עם המלך ועשתה להס משתה יין
 ריבוי שתיות יין ילא המלך למעלה מן הרעם ואז
 יכול לבטל ולשבר תקפו של המן כי עלמא דאיחקרי
 הוא דבר שבא מבחינת אין וכמ"ס והסכמה מאין
 ושס בחי' דבר והיפוכו שוין סס לכן אפשר לעשות
 סיפוכו והכל ע"ד שנתבאר חסו ב"כ סוד של שני שעירי'
 שזריכים להיות שוים במראה ובקומה וליקח כאחד
 זה הנביהו את הירוע ברוס המעלות ושס כשהיו
 זה ה"ס הכהן ממודה ומתחרט ואומר אנה השס
 ששו פשעו כח"ל וה"ה יכול לבטל ולהחריט את החטאים
 כח הרשע כאשר נתבאר לעיל והטיבו אשר דיברו
 דורתינו ז"ל יוס כפורים שהוא יוס כמו פורים . ועד'
 עבודה אחת הוא להס והסן . והנה תקפו של המן
 כבר בטלה וסבורה אסתר הדיקת . ואך בכל דור ודור
 חל על כ"ח מישראל לבטל ולשבר כמו של המן שלו
 בכללות ישראל והן כפרט לבטל כמו אשר חבו ועמון
 זריכין אנו ג"כ עבודה זו שעשתה אסתר המלכה לזה
 חכמים ז"ל חייב איש וכו' היינו שיכנס את עלמו

דא

בוער כל
 על עלמו
 ומן בקרב
 קות עליו
 ולמחות
 דחינו
 י"ג גדול
 ונפסק
 חמרו ס
 במשבת
 פעת הש
 המדוי
 אין ו
 קומי
 ד שס
 להס
 זכור את
 אשר עשה
 נלך שש
 מלא כל
 זכור לפני
 להס זה
 ריקס ק
 עמלק על
 והוא פלא
 עולם קטן
 העולמות
 הוא עול'
 ה דברי
 כל עמלק
 להמדרג
 וול עו'
 ית שבע
 יל דחא
 סיא ויד
 שחלטה
 יקף אזה
 ו דבר
 יל ונבוא
 ש הוא
 אחרת
 בלי שום

